

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

Кафедра теорії та методики
олімпійського і професійного
спорту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Центральноукраїнського
державного
університету
імені В. Винниченка

проф. Соболев Є.Ю.

_____ 2024 р.

ПРОГРАМА

державного атестаційного екзамену
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ
ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ
для спеціальності 017 Фізична культура і спорт
Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Освітня програма Фізична культура і спорт

Програму державного
атестаційного екзамену
розглянуто та ухвалено
на засіданні кафедри
теорії та методики
олімпійського і професійного
спорту

Протокол № 11 від 17 квітня
2024 р.

Завідувач кафедри

_____ доцент Бабаліч В.А.

Кропивницький – 2024

Пояснювальна записка

Вимоги до студента на державному атестаційному екзамені

На державному атестаційному екзамені студенти-випускники повинні продемонструвати глибокі знання теоретико-практичних, методичних та організаційних аспектів підготовки спортсменів. Показати володіння методичними вміннями та науковий підхід до розв'язання практичних проблем навчання і виховання.

Головною вимогою державного атестаційного екзамену до рівня теоретичної підготовки студентів-випускників є їх ґрунтовні знання теоретичних основ фахових дисциплін, провідних концептуальних теорій навчання і виховання, усвідомлення ролі та значення психолого-педагогічних наук у майбутній професійній діяльності. Відповідь студента на державному кваліфікаційному екзамені повинна підтвердити повноту знань категорійно-понятійного апарату з фахових дисциплін, фізіології, психології та методики навчання дисципліни, нових підходів до трактування окремих понять, розуміння їх сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, законів, закономірностей, методів, засобів навчання і виховання.

Студент-випускник демонструє здатність аналізувати та будувати реальний тренувально-виховний процес, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість гностичних, конструктивно-планувальних, проектувальних і комунікативно-навчальних умінь.

Структура та зміст державного атестаційного екзамену

Державний атестаційний екзамен складається з двох частин: *теоретичної* (у формі виконання завдань з фаху та фізіології) та *практичної* (виконання та захист атестаційних завдань з фахової діяльності).

Перша частина екзамену: теоретична

Складовою державного атестаційного екзамену є розв'язання завдань, спрямованих на визначення рівня теоретичної підготовленості.

Кафедра теорії та методики олімпійського і професійного спорту обрала формою проведення цієї частини білети.

Друга частина екзамену: практична

(виконання та захист атестаційних завдань)

Атестаційні завдання розроблені на основі чинних навчальних програм дисциплін професійної підготовки і мають на меті комплексну перевірку теоретичної та практичної підготовленості випускника до професії тренера-викладача.

Об'єкти оцінювання: знання та компетенції з методики викладання фаху.

Структура екзаменаційного білета:

– 1-2 завдання з методики викладання фахових дисциплін.

1-ше, 2-ге атестаційні завдання

Мета: визначення рівня сформованості професійної компетенції – здатності виконувати функції тренера.

Професійна підготовка фахівця, тренера з виду спорту, передбачає володіння випускниками понятійним апаратом, сучасними теоріями та концепціями, фактологічним матеріалом загальної теорії підготовки спортсмена:

- знаннями спортивного відбору та орієнтації в системі багаторічної підготовки спортсменів;
- знаннями теоретико-методичних засад підготовки кваліфікованих спортсменів;
- знаннями основ соціально-правових основ сучасного спорту;
- знаннями методології, теорії, техніки, методів і організації науково-дослідної діяльності;
- умінням здійснювати комплекс заходів з метою попередження та профілактики перетренованості і травматизму спортсменів.
- знаннями сутності, принципів, функцій, сучасного маркетингового менеджменту у фізичній культурі і спорті.

Випускник повинен надати вичерпну відповідь на запитання та зауваження голови й членів екзаменаційної комісії.

1 частина Теоретична та 2 частина Практична

Спортивний відбір і орієнтація

Тема 1. Основні положення вивчення проблем відбору та орієнтації в спорті. Спортивна обдарованість.

Предмет і зміст дисципліни. Організація і порядок роботи по вивченню дисципліни. Основні поняття дисципліни. Загальна характеристика проблеми відбору і орієнтації в спорті. Організаційно-методичні основи спортивного відбору і орієнтації. Види і рівні спортивного відбору. Принципи проведення спортивного відбору. Методики спортивного відбору. Зв'язок відбору з етапами багаторічної підготовки спортсменів. Характеристика поняття «спортивна обдарованість». Рівні розвитку здібностей. Фактори, що визначають спортивну обдарованість.

Тема 2. Педагогічні, медико-біологічні, психологічні критерії спортивного відбору.

Методологія вибору педагогічних критеріїв відбору. Підбір педагогічних показників на різних етапах відбору. Діагностика рухових здібностей спортсменів. Методологія вибору медико-біологічних критеріїв відбору. Підбір медико-біологічних показників на різних етапах відбору. Діагностика морфологічних показників спортсменів (антропометрія). Методологія вибору психологічних критеріїв відбору. Підбір психологічних показників на різних етапах відбору. Діагностика загальних здібностей спортсменів.

Тема 3. Первинний, попередній, проміжний, основний та заключний відбір і орієнтація в процесі багаторічної підготовки.

Організаційно-методичні основи відбору. Методологія підбору критеріїв відбору. Комплексний підхід у проведенні процедури відбору.

Тема 4. Відбір і орієнтація для занять циклічними видами спорту, в ігрових видах і силовими видами спорту та єдиноборствами.

Методологія відбору у циклічні види спорту. Визначення лімітуючих факторів успішної змагальної діяльності. Визначення критеріїв відбору обдарованих спортсменів. Визначення показників відбору. Визначення методик оцінки задатків та здібностей. Структура і організація відбору у ігрових видах спорту. Критерії відбору та спортивна орієнтація. Педагогічні та медико-біологічні основи відбору. Відбір і комплектування збірних команд в дитячо-юнацькому спорті.

Організаційні засади розвитку сучасного спорту

Тема 1. Структура міжнародного спортивного руху.

Основні напрямки в розвитку сучасного спорту: масовий спорт - шкільний, професійно-прикладний, загальнокондиційний, оздоровчо-рекреативний і оздоровчо-реабілітаційний; резервний спорт - дитячо-юнацький спорт; спорт вищих досягнень – олімпійський (аматорський), професійний, комерційний. Структура масового та резервного спорту. Структуру сучасного спорту вищих досягнень. Основні погляди на визначення сучасної структури спорту високих досягнень: олімпійський та професійний спорт і професійний супердосягнень та професійний комерційний. Моделі сучасного спорту високих досягнень. Любительський, професійний та олімпійський спорт високих досягнень. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту.

Загальна структура міжнародної олімпійської системи. Співробітництво трьох складових частин олімпійського руху - МОК, МСФ, НОК; суперечності та можливі шляхи їх вирішення. Регіональні і континентальні ігри як складова частина міжнародного олімпійського руху, практика їх проведення. Регіональні ігри та їх характеристика: Азійські, Африканські, Панамериканські ігри. Регіональні та інші ігри – Середземноморські, Панарабські, Ігри співдружності, Всесвітні ігри. Ігри молоді – Юнацькі олімпійські ігри, студентські ігри (Універсіади). Ігри інвалідів – Паралімпійські ігри, зимові Паралімпійські ігри, Дефліпійські ігри, спеціальні Олімпіади. Ігри, що проводяться на основі національних, релігійних, професійних та інших ознак.

Ліга, асоціація, союз як основні структурні ланки професійного спорту. Фактори, що впливають на організаційну структуру професійного спорту. Структура професійних ліг. Рада управління лігою як найвищий законодавчий та виконавчий орган ліги. Функції Ради управління лігою, її

адміністрації та президента. Функції президента та адміністрації професійної ліги. Інфраструктура професійних ліг, команд – керівники ліг, власники команд, менеджери, тренери, спортсмени, агенти, асоціація спортсменів. Їх характеристика. Клуб/ команда як низова ланка професійної ліги. Статут професійного спортивного клубу. Структура управління командами. Форми володіння професійними командами (індивідуальна, корпоративна, акціонерна), їх характеристика та відмінність. Роль обмежень, що мають місце в уставах і конституціях ліг, асоціацій. Характеристика положення “резерва системи” в американському професійному спорті. Вплив організаційної структури професійних ліг і асоціацій США на ведення спортивного бізнесу у Європі.

Тема 2. Організаційні основи спорту в Україні

Система державного регулювання у сфері фізичної культури та спорту в Україні. Система державного управління спортом високих досягнень. Державний, громадський та комерційний ланцюги в управлінні спортом високих досягнень. Законодавчий, управлінський та виконавчий ланцюги спорту високих досягнень. Форми підготовки спортсменів високого класу: ШВСМ, спортивні клуби, команди майстрів та збірні команди, центри олімпійської підготовки (ЦОП).

Соціально-правові основи сучасного спорту

Тема 1. Загальна характеристика права.

Поняття і сутність права, його основні функції. Правовідносини. Правомірна поведінка та правопорушення.

Тема 2. Нормативно-правове регулювання спорту в Україні.

Загальна характеристика законодавства в галузі спорту. Правове регулювання діяльності державних та суспільних органів управління фізичною культурою та спортом. Нормативне регулювання положень про спортивні організації. Регулювання праці професійних спортсменів та тренерів. Особливості регулювання праці спортсменів віком до 18 років, спортсменів-жінок. Правове регулювання спортивних змагань. Правове регулювання реклами і спонсорства в спорті. Організаційно-правові основи протидії допінгу в спорті. Нормативно-правове регулювання міжнародних спортивних рухів. Міжнародно-правові акти в галузі спорту.

Методологія та організація наукових досліджень

Тема 1. Методологічні основи та методика сучасного наукового дослідження. Логіка наукового дослідження. Загальна характеристика методів дослідження у спорті.

Методологія дослідження. Методологічні принципи наукового дослідження. Методики дослідження. Методи дослідження. Вибір теми дослідження. Характеристика основних елементів дослідження. Розробка логічної схеми дослідження. Методика написання обґрунтування наукового дослідження.

Тема 2. Характеристика методів наукового дослідження.

Характеристика методу аналіз літературних джерел. Характеристика методу бесіди та інтерв'ю і методика їх застосування. Метод експертного опитування. Характеристика методу анкетування та методика його застосування. Характеристика методу тестування та методика його застосування. Характеристика методу педагогічних спостережень та методика його застосування. Характеристика соматометричного методу дослідження. Характеристика фізіологічного методу тестування. Характеристика методу педагогічного експерименту. Характеристика математико-статистичних методів дослідження.

Тема 3. Технологія підготовки наукового дослідження.

Загальні відомості про студентську наукову роботу. Основні вимоги до написання обґрунтування наукової роботи. Методика виконання студентської наукової роботи. Оформлення студентської наукової роботи. Підготовка до захисту і захист студентського наукового дослідження.

Перетренованість і травматизм спортсменів

Тема 1. Науково-теоретичні основи перетренованості у спорті. Передумови та фактори ризику виникнення перетренованості.

Визначення перетренованості та її сутність. Предпатологічні та патологічні стани у спорті. Причини та патогенні умови виникнення перетреноування. Фактори ризику виникнення перетренованості

Тема 2. Класифікація перетренованості. Симптоми і діагностика перетренованості спортсменів.

Стадії пере тренуваності. Типи пере тренуваності. Визначення та оцінка загальної фізичної працездатності та аеробної продуктивності. Толерантність до фізичних навантажень. Діагностика перетренованості спортсменів.

Тема 3. Травматизм у спорті.

Характеристика спортивного травматизму. Причини травматизму у спортсменів. Класифікаційні ознаки спортивного травматизму. Види травм у спорті. Різновиди травм у залежності від виду спорту. Раптова смерть у спорті. Профілактика травматизму спортсменів.

**Розподіл балів та критерії оцінювання якості знань та
практичних умінь студента на
державному атестаційному екзамені з
теоретико-методичних та організаційних аспектів підготовки
спортсменів
для студентів 2 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт.**

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Розподіл балів оцінювання якості знань та практичних умінь студента на ДАЕ:

Складовими підсумкового оцінювання для другого (магістерського) рівня вищої освіти є:

- оцінка за теоретичну частину – 60 балів;
- оцінка за виконання першого атестаційного завдання – 20 балів;
- оцінка за виконання другого атестаційного завдання – 20 балів.

1 частина Теоретична

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
до 10 балів	Студент не володіє ключовими поняттями загальної теорії підготовки спортсмена, не знає предмету вивчення даної дисципліни. Відповідь логічна. Зміст дисципліни не засвоєний.
	Студент виявляє дуже слабе володіння основами знань із загальної теорії підготовки спортсмена. Не знає фактичного матеріалу дисципліни. Не володіє понятійно-термінологічним апаратом з основних тем. Відповідь фрагментарна. Зміст дисципліни не засвоєний.
	Студент виявляє слабе володіння основними знаннями з дисципліни. Володіє понятійно-термінологічним апаратом поверхово, допускаючи при цьому грубі помилки. Зміст дисципліни засвоєно частково на поверхневому рівні. Відповідь загалом поверхова, зі значними помилками.
11 – 20 балів	Студент виявляє окремі знання з базових розділів загальної теорії підготовки спортсмена, слабо орієнтується в принципах, засобах, методах підготовки в обраному виді спорту. Володіє лише окремими визначеннями понятійно-термінологічного апарату, допускаючи помилки та неточності. Відповідь поверхова та неструктурована.
	Студент виявляє недостатні знання із загальної теорії підготовки спортсмена. Поверхово орієнтується в основних положеннях щодо організації та проведення навчально-тренувального процесу, підготовці та проведенні змагальної діяльності. Відповідь загалом містить значну кількість помилок і неточностей.
	Студент виявляє посередні знання із загальної теорії

	<p>підготовки спортсмена. Поверхово орієнтується в основних положеннях щодо організації і проведення навчально-тренувального процесу та планування і здійснення змагальної діяльності. Відповідь посередня та містить окремі помилки і неточності.</p>
<p>21 – 30 балів</p>	<p>Студент володіє теоретичними знаннями, але допускає окремі помилки та неточності в інтерпретації загальних положень загальної теорії підготовки спортсмена, демонструє достатній рівень обізнаності з понятійно-термінологічним апаратом. Зміст основних розділів дисципліни засвоєний з неточностями. Відповідь за обсягами інформації достатня та містить ознаки структурованості.</p>
	<p>Студент володіє теоретичними знаннями, але допускає неточності у трактуванні загальних положень при екстраполяції на особливості обраного виду спорту. Аргументує основні положення доповіді прикладами з власного тренувального та змагального досвіду на достатньому рівні обізнаності. Відповідь логічно вибудована та змістовна.</p>
	<p>Студент володіє теоретичними знаннями на достатньому рівні, ілюструє теоретичні положення правильно підібраними прикладами. Коректно застосовує понятійно-термінологічний апарат. Зміст всіх розділів дисципліни засвоєний повністю, але зустрічаються незначні похибки та неточності. Відповідь достатньо повна, логічно структурована.</p>
<p>31 – 40 балів</p>	<p>Студент вільно володіє теоретичними знаннями, логічно та змістовно розкриває всі питання, демонструє знання міжпредметних зв'язків, на яких вибудована сучасна теорія спорту, бездоганно володіє понятійно-термінологічним апаратом. Відповідь характеризується логікою побудови та повнотою розкриття всіх питань.</p>
	<p>Студент досконало володіє теоретичними знаннями з усіх питань. Обґрунтовує відповідь численними вірно підібраними прикладами спорту вищих досягнень. Розуміється на сучасних тенденціях загальної теорії підготовки спортсмена. Зміст всіх розділів дисципліни глибоко засвоєний. Відповідь характеризується повним розкриттям питання.</p>
	<p>Студент блискуче володіє теоретичними знаннями, логічно, аргументовано та структуровано будує відповідь. Виявляє ерудованість при розкритті вузлових теоретичних положень. Досконало оперує сучасними науковими термінами, може представити</p>

	власні судження щодо проблемних питань сучасної теорії спорту. Відповідь характеризується вичерпною повнотою та бездоганністю.
--	--

2 частина Практична

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
до 5 балів	Студент розв'язав отримане завдання невірно. Запропонований ним варіант його вирішення та обґрунтування повністю хибний.
	Студент розв'язав запропоноване завдання невірно, але у наведеному ним обґрунтуванні простежується певна логіка мислення.
	Студент розв'язав запропоноване завдання невірно, але у наведеному ним обґрунтуванні міститься вірний теоретичний посил і наведений відповідний до завдання фактичний матеріал.
6 – 10 балів	Студент частково вірно розв'язав завдання, але допущені помилки та неточності істотно вплинули на представлене обґрунтування.
	Студент вірно розв'язав лише частину завдання, тобто вирішив його не в повній мірі, що позначилось на його обґрунтуванні в цілому.
	Студент вірно розв'язав отримане завдання, але в обґрунтуванні міститься низка неточностей та помилок.
11 – 15 балів	Студент вірно розв'язав отримане завдання із незначними похибками, але в обґрунтуванні є певні неточності.
	Студент вірно розв'язав отримане завдання, але представлене обґрунтування є неповним.
	Студент розв'язав отримане завдання загалом вірно, а неточності містяться лише в обґрунтуванні.
16 – 20 балів	Студент вірно та повністю розв'язав отримане завдання, але обґрунтував його недостатньо повно.
	Студент вірно та повністю розв'язав отримане завдання, аргументовано і повно, обґрунтувавши представлений варіант рішення.
	Студент вірно та повністю розв'язав отримане завдання, в повній мірі обґрунтувавши обраний варіант рішення, а також запропонував свій варіант його розв'язання, надавши кілька аргументів щодо його доцільності.

При оцінюванні відповіді враховується:

- ✓ рівень засвоєння та осмислення навчального матеріалу;
- ✓ рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
- ✓ ступінь сформованості загальнонавчальних і предметних умінь та навичок;
- ✓ рівень оволодіння розумовими операціями;
- ✓ повнота розкриття питання, логіка викладення, культура мовлення;
- ✓ здатність показати можливість та необхідність практичного застосування теоретичних психологічних знань; досвід творчої діяльності;
- ✓ уміння робити наукові обґрунтовані висновки тощо.

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ (теоретична частина)

Спортивний відбір і орієнтація

1. Загальна характеристика проблеми відбору в спорті.
2. Організаційно-методичні основи спортивного відбору і орієнтації.
3. Види і рівні спортивного відбору.
4. Принципи проведення спортивного відбору.
5. Методики спортивного відбору.
6. Зв'язок відбору з етапами багаторічної підготовки спортсменів.
7. Фактори, що визначають спортивну обдарованість.
8. Спортивний талант: структура та генетика розвитку.
9. Відбір і орієнтація в процесі багаторічної підготовки.
10. Педагогічні критерії спортивного відбору.
11. Медико-біологічні критерії спортивного відбору.
12. Психологічні критерії спортивного відбору.
13. Структура здібностей в різних видах спорту.
14. Генетичні маркери у прогнозуванні схильності до спортивної обдарованості.
15. Метрولوгічне забезпечення спортивного відбору.
16. Діагностика розвитку загальних здібностей спортсмена.
17. Розвиток і діагностика спеціальних здібностей спортсмена.
18. Розвиток і діагностика морфофункціональних показників спортсменів.
19. Відбір і орієнтація для занять силовими та швидко-силовими видами спорту.
20. Відбір і орієнтація для занять циклічними видами спорту.
21. Відбір і орієнтація в ігрових видах спорту.
22. Відбір і орієнтація для занять єдиноборствами.
23. Відбір і орієнтація у складно координаційних видах спорту.

Організаційні засади розвитку сучасного спорту

1. Основні напрямки в розвитку сучасного спорту.
2. Структура масового та резервного спорту.
3. Структуру сучасного спорту вищих досягнень.

4. Загальна структура міжнародної олімпійської системи.
5. Співробітництво трьох складових частин олімпійського руху - МОК, МСФ, НОК; суперечності та можливі шляхи їх вирішення.
6. Регіональні і континентальні ігри як складова частина міжнародного олімпійського руху, практика їх проведення.
7. Юнацькі олімпійські ігри
8. Ліга, асоціація, союз як основні структурні ланки професійного спорту.
9. Фактори, що впливають на організаційну структуру професійного спорту.
10. Структура професійних ліг.
11. Інфраструктура професійних ліг, команд – керівники ліг, власники команд, менеджери, тренери, спортсмени, агенти, асоціація спортсменів. Їх характеристика.
12. Клуб/ команда як низова ланка професійної ліги.
13. Вплив організаційної структури професійних ліг і асоціацій США на ведення спортивного бізнесу у Європі.
14. Законодавчий, управлінський та виконавчий ланцюги спорту високих досягнень.
15. Форми підготовки спортсменів високого класу: ШВСМ, спортивні клуби, команди майстрів та збірні команди, центри олімпійської підготовки (ЦОП).
16. Організаційна структура підготовки кваліфікованих спортсменів: міжнародні федерації та їх об'єднання, національна федерація (комісії, комітети), державні організації (спортивні школи, клуби), комерційні структури (клуби, команди), збірні команди (країни та регіону), спортсмени, тренери.
17. Організаційно-методичні основи побудови підготовки кваліфікованих спортсменів.
18. Спортивні тренувальні центри як основна організаційна структура системи забезпечення олімпійської підготовки.
19. Вплив організаційної структури професійних ліг і асоціацій США на ведення спортивного бізнесу у Європі та Україні.
20. Державна стратегія у сфері підготовки спортсменів вищої кваліфікації.

Перетренованість і травматизм спортсменів

1. Охарактеризуйте чинники, що ведуть до перетренованості спортсменів.
2. Охарактеризуйте психологічні, фізіологічні та методичні причини перетренованості.
3. Охарактеризуйте стадії перетренованості спортсменів.
4. Які наслідки має перетренованість на організм спортсмена?

5. Перетренованість, причини виникнення, стадії перетренованості.
6. Які заходи профілактики необхідно здійснювати за для попередження перетренованості.
7. Визначте внутрішні та зовнішні фактори, що полегшують розвиток стану перетренованості.
8. Назвіть та охарактеризуйте типи перетренованості.
9. Як протікає перетренованість спортсмена за дисметаболічним, дисгормональним синдромами?
10. Як протікає перетренованість спортсмена за дисневротичним та дисвегетативним синдромами?
11. Охарактеризуйте організаційні та матеріально-технічні причини травматизму спортсменів.
12. Охарактеризуйте медико-біологічні та психологічні причини травматизму спортсменів.
13. Охарактеризуйте спортивно-педагогічні причини травматизму спортсменів.
14. Механізми виникнення спортивних травм.
15. Фактори ризику спортивних травм.
16. Типи і локалізація спортивних травм в обраному виді спорту.
17. Типи і локалізація спортивних травм в обраному виді спорту.
18. Типи і локалізація спортивних травм в обраному виді спорту.
19. Типи і локалізація спортивних травм в обраному виді спорту.
20. Типи і локалізація спортивних травм в обраному виді спорту.

Методологія та організація наукових досліджень

1. Сучасна класифікація наук.
2. Принципи єдності теорії та практики, об'єктивності.
3. Визначення понять «наукове дослідження», «наукова проблема», «наукова гіпотеза».
4. Логічна схема наукового дослідження. Характеристика наступних елементів дослідження: актуальність, гіпотеза дослідження.
5. Поняття «мета і завдання дослідження». Їх взаємозв'язок.
6. Визначення предмета та об'єкта дослідження.
7. Загальна характеристика методів наукового дослідження. Класифікація методів наукового дослідження.
8. Вибір методів наукового дослідження, адекватних завданням дослідження.
9. Характеристика методу аналізу літературних джерел. Завдання, які розв'язує метод.
10. Види джерел інформації. Правила роботи з науковими джерелами.
11. Суть, мета, функції наукового експерименту.
12. Характеристика методу педагогічного експерименту. Види експерименту. Побудова експерименту. Підбір репрезентативних джерельних груп.

13. Застосування математико-статистичних методів дослідження. Сутність статистичного методу. Показники описової статистики та статистика висновку.
14. Характеристика методу тестування. Завдання, що розкриває метод. Правила тестування рухових здібностей.
15. Характеристика методу педагогічного спостереження. Завдання, що розкриває метод. Переваги та недоліки методу.
16. Характеристика методу опитування (класифікація анкетних опитувань, підготовка опитувань, принципи добору респондентів; помилки опитувань, вимоги до опитування, класифікація запитань; структура анкети, вимоги до запитань; можливі причини низької валідності опитування).
17. Характеристика експертного опитування (вимоги до добору експертів; можливі причини низької валідності експертного опитування; експертні оцінки; метод Дельфи); перевірка ступеня погодженості експертів
18. Етика науковця. Правила академічної доброчесності.
19. Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти.
20. Вибір напрямку наукового дослідження та етапи НДР.

Соціально-правові основи сучасного спорту

1. Поняття і сутність права, його основні функції в спорті
2. Юридична відповідальність та її види в спорті
3. Поняття та негативний вплив «фонових» явищ на стан злочинності, їх профілактика в галузі спорту.
4. Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів та її значення для організаторів та учасників спортивних змагань
5. Загальна характеристика законодавства в галузі спорту
6. Соціально-політичні та організаційно-правові основи олімпійського і професійного спорту
7. Форми взаємодії спортивних організацій з органами публічної влади та об'єднаннями громадян.
8. Особливості надання адміністративних послуг в галузі спорту.
9. Нормативне регулювання діяльності міжнародних спортивних організацій і рухів.
10. Особливості діяльності спортивних федерацій як суб'єктів адміністративно-правових відносин в галузі спорту
11. Організаційно-правові основи допінг-контролю в сучасному спорті
12. Правове забезпечення безпеки виробництва та екологічної безпеки в спортивній діяльності
13. Правове регулювання праці професійних спортсменів і тренерів

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ (практична частина)

Спортивний відбір і орієнтація

1. Ви розпочинаєте тренерську кар'єру. Вам потрібно провести комплектацію груп початкового навчання. Які критерії спортивного відбору ви застосуєте?
2. Вам потрібно скомплектувати групи попередньої базової підготовки. Які заходи і критерії відбору ви застосуєте?
3. Розробіть програму проміжного відбору у Вашому виді спорту.
4. Визначте лімітуючі системи забезпечення ефективної змагальної діяльності у вашому виді спорту і підберіть тестові програми для їх оцінки.
5. Вам потрібно оцінити функціональні можливості кваліфікованого спортсмена при відборі до головних змагань макроциклу. Які Ви використаєте для цього критерії і показники?
6. Вам потрібно оцінити психологічний стан кваліфікованого спортсмена при відборі до головних змагань макроциклу. Які Ви використаєте для цього критерії і показники?
7. Вас призначено тренером збірної команди України для підготовки до Олімпійських ігор. Які критерії відбору ви застосуєте для відбору конкурентоздатних на світовій арені спортсменів.
8. На сьогодні є обмеження для досліджень складу м'язових волокон. Які методи і тести ви використаєте для непрямого їх визначення.
9. Вам потрібно скомплектувати групи спеціалізованої базової підготовки. Які заходи і критерії відбору ви застосуєте?
10. При провадженні відбору на перших етапах багаторічної підготовки вам потрібно орієнтуватися на генетичні задатки, як надійну основу прогнозування спортивного таланту. Які генетичні маркери ви можете застосувати?
11. Вам потрібно оцінити функціональні можливості спортсменів. Які ви використаєте для цього критерії і показники?
12. Вам потрібно оцінити психоемоційний стан спортсменів. Які ви використаєте для цього критерії і показники?

Організаційні засади розвитку сучасного спорту

1. Ви менеджер і прагнете створити власний спортивний клуб. З чого ви розпочнете свою роботу?
2. Всі сучасні кваліфіковані спортсмени відносяться до того чи іншого спортивного клубу чи команди. Що визначає їх статусність?
3. Основою організаційної структури сучасного спорту є спортивний клуб чи команда. Визначіть його організаційну структуру?
4. Ви тренер спортсменів, що підготовлені для участі у змаганнях. До кого ви звернетесь для отримання інформації про календар змагань на рівні свого регіону (області), країни, континенту чи світу?

5. Для підготовки спортсменів до конкретних змагань потрібно володіти інформацією про особливості їх проведення. Назвіть документ та його структуру, де цю інформацію можна отримати?
6. Ви тренер олімпійського виду спорту і маєте конкурентоздатних спортсменів (спортсмена) для участі в Олімпійських іграх. Яка організаційна структура допоможе вам реалізувати ці амбітні цілі?
7. Ви менеджер і маєте амбітні цілі створити професійну лігу. Для реалізації цього проекту вам потрібно володіти інформацією про її структуру. Визначіть її?
8. Ви працюєте у державних організаційних структурах спорту України. Визначіть їх структуру і функції?
9. Ви працюєте у громадських організаційних структурах спорту України. Визначіть їх структуру і функції?
10. Ви працюєте у комерційних організаційних структурах спорту України. Визначіть їх структуру і функції?
11. Ви працюєте фахівцем конкретного виду спорту. Для кар'єрного зростання вам потрібно володіти організаційними основами виду спорту від найнижчих до найвищих його ланок. Визначіть як організований вид спорту у планетарному масштабі?
12. Ви працюєте в не олімпійському виді спорту і маєте конкурентоздатних атлетів на міжнародному рівні. Для забезпечення їх кар'єрного зростання необхідна участь у міжнародних змаганнях. Визначіть міжнародну організаційну структуру не олімпійського спорту?

Перетренованість і травматизм спортсменів

1. Охарактеризуйте відмінності станів "стомлення", "перевтома", "перетренованість". Оцініть їх з погляду норми або патології. Поясніть причини їх розвитку, значення в практиці спортивної підготовки. Запропонуйте профілактику.
2. Охарактеризуйте відмінності станів "виснаження", "перенапруження", "перетренованість". Оцініть їх з погляду норми або патології. Поясніть причини їх розвитку, значення в практиці спортивної підготовки. Запропонуйте профілактику.
3. У спортсмена високої кваліфікації, що спеціалізується в легкоатлетичному бігу на середні дистанції, з'явилися суб'єктивно швидка стомлюваність, зниження працездатності, емоційна нестабільність, підвищена дратівливість, небажання тренуватись, нав'язливий стан про можливий програш у змаганнях, невпевненість у своїй підготовленості до змагань. Для якого синдрому характерний такий стан? Укажіть причини його розвитку. Запропонуйте профілактику.
4. У спортсмена останнім часом результат стоїть на місці, іноді буває і погіршується. При цьому його нічого не турбує, він сумлінно відвідує тренування і виконує усі завдання. Однак спортсмен помічає, що часто просинається у ночі, погіршився апетит, виникають проблеми у концентрації уваги під час тренувань і змагань. Поясніть причини таких змін. Дайте практичні рекомендації.

5. Спортсмен помічає, що скільки б він не докладав зусиль під час тренувань, на змаганнях його результати не покращуються, більш того, – знижуються. Під час відвідування спортивного лікаря з'ясувалось, що спортсмен тривалий час не відсипається, як наслідок, цілий день відчуває в'ялість, сонливість, апатію, роздратованість. Іноді виникають болі в області серця. Поясніть причини таких змін. Дайте практичні рекомендації.
6. Спортсмен високої кваліфікації тривалий час робить усе можливе, щоб вдало виступити на змаганнях. Для цього частіше почав тренуватись, збільшив інтенсивність та обсяг навантаження. Однак окрім неврозів, що призвели до конфлікту з тренером, батьками та оточуючими, нічого не досяг. Спортивні результати продовжували погіршуватись. Назвіть цей стан і причини його розвитку. Дайте практичні рекомендації.
7. Охарактеризуйте види травм в обраному виді спорту. В чому полягає профілактика.
8. Охарактеризуйте причини та типові помилки, що ведуть до стану перетренованості та травматизму в обраному виді спорту.
9. Складіть комплекс вправ для профілактики та реабілітації спортивних травм верхніх кінцівок (перелом, розтягнення, вивих, розрив, бурсит, тунельний синдром епикондиліт) .
10. Складіть комплекс вправ для профілактики та реабілітації спортивних травм плечового поясу та верхніх частин рук (перелом, розтягнення, вивих, розрив (м'яза і сухожилля), бурсит, субакроміальний імпінджмент-синдром, тендиніт) .
11. Складіть комплекс вправ для профілактики та реабілітації спортивних травм спини, хребта, грудей та живота (перелом, розтягнення, забій, пролапс, протрузія, екструзія (грижа) втомлені переломи).
12. Складіть комплекс вправ для профілактики та реабілітації спортивних травм тазового поясу (розтягнення, контузія м'язів, відривний перелом, розтягнення, лобковий остит, синдром грушоподібного м'яза, тендиніт, синдром клацаючого кульшового суглоба, бурсит).
13. Складіть комплекс вправ для профілактики та реабілітації спортивних травм стегон і колін (розтягнення зв'язок, розрив мініску, бурсит, запалення, хвороба осгуда-шляттера, остеохондроз, вивіх, тендент)

Методологія та організація наукових досліджень

1. Розкрити обґрунтування теми наукового дослідження та сформулювати: назву дослідження, актуальність, мету, завдання, та методи дослідження.
2. Розробити та заповнити протокол педагогічного спостереження за тренувальним заняттям зі своєї спеціалізації(тема спостереження за вибором магістранта).
3. Розробити анкетне опитування, що містить питання з актуальної проблематики сфери фізичної культури і спорту.
4. Розробити та заповнити віртуальними даними протокол тестування швидкісних здібностей, зазначивши відповідні методики.

5. Розробити та заповнити протокол тестування сили (віртуальні дані), зазначивши відповідну методику.
6. Розробити та заповнити протокол тестування загальної витривалості. (віртуальні дані), зазначивши відповідну методику.
7. Розробити та заповнити протокол тестування загальної витривалості (віртуальні дані), зазначивши відповідну методику.
8. Розробити та заповнити протокол тестування координаційних здібностей (віртуальні дані), зазначивши відповідну методику.
9. Розробити та заповнити віртуальними даними протокол тестування гнучкості, зазначивши відповідну методику.
10. Розробити та заповнити віртуальними даними протокол тестування спритності, зазначивши відповідну методику.
11. Проаналізуйте наукове дослідження відповідно до напрямку підготовки на дотримання таких вимог: сучасність та актуальність обраної теми, наукова новизна, теоретична і практична значущість, наукова об'єктивність та достовірність, доступність висновків і рекомендацій для використання їх в практичній діяльності та для подальших наукових досліджень.
12. Оберіть тему наукового дослідження фахового напрямку, окресліть етапи та елементи. До обраної тематики дослідження доберіть методи дослідження. Обґрунтуйте вибір кожного методу.

Соціально-правові основи сучасного спорту

1. Спортсмен К. під час проведення спортивних змагань ініціював конфлікт і вчинив бійку з представником команди суперника, в результаті чого останній отримав легкі тілесні ушкодження, що не дозволило йому продовжити участь у змаганнях. До якого виду юридичної відповідальності може бути притягнутий спортсмен К.?
2. Керівник футбольного клубу не погодився з висновками Комітету Української Асоціації футболу з атестації футбольних клубів щодо прийнятого рішення про відмову видачі його клубу ліцензії. До яких структурних підрозділів УАФ має право звернутися керівник футбольного клубу та чи має він право на звернення, як суб'єкт спортивних спорів, до національних судів?
3. Працівник правоохоронного органу (поліції) за підозрою у причетності до скоєння кримінального правопорушення затримав та доставив до відділу поліції тренера спортклубу з карате. В процесі з'ясування обставин по справі правоохоронець допустив перевищення своїх службових повноважень та вчинив службове підроблення процесуальних документів з метою доведення вини затриманого. Згодом висунуті звинувачення не знайшли свого підтвердження. Враховуючи такі неправомірні дії працівника поліції, до якого органу державної влади має право звернутися тренер спортклубу?
4. До керівника спортклубу звернувся тренер М. з проханням надати йому відпустку для завершення підготовки та захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту. Як

називається такий вид відпустки і яким Законом України він встановлений для використання в трудовій діяльності?

5. Голова спортивної федерації з легкої атлетики, як суб'єкт адміністративно-правових відносин у галузі спорту, зловживаючи службовим становищем, здійснив підкуп особи, яка надає публічні послуги, та протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань. Який вид юридичної відповідальності може бути застосований до керівника федерації за скоєне правопорушення?

6. Представник команди Н. з баскетболу під час підготовки до спортивних змагань виявив та зафіксував наявність неетичних висловлювань одним із спортсменів команди суперника та порушення контракту з федерацією. До якого органу для вирішення спору щодо прав та обов'язків у сфері спортивних відносин має право звернутися представник команди Н. і до якої категорії відноситься зазначений вид спортивного спору?

7. Член збірної команди України з боксу (спортсмен Б.) під час підготовки до чемпіонату Європи займався пропагандою допінгу та розповсюдженням заборонених препаратів. Які нормативно-правові акти порушив спортсмен Б. та який вид відповідальності може бути застосований до нього за порушення антидопінгової політики в сучасному спорті.

8. Керівник Д. обласного відділення НОКУ заключив договір з підрядником на виготовлення та встановлення білбордів з використанням олімпійської символіки в рекламних цілях. Чи правомірними є дії керівника Д. і який орган надає дозвіл на його використання відповідно до визначених яким саме компетентним органом умов?

9. Під час підготовки до екзамену між студентом П. і студентом М. виник спір, щодо правильності визначення поняття і сутності права. Студент П. характеризував право, як систему соціальних загально-обов'язкових норм, дотримання і виконання яких забезпечується державою. Студент М. визначив право, як сукупність понять правопорушення, суб'єктів, об'єктів і типів правопорушення (матеріалістичне, ідеалістичне та ліберально-юридичне). Яка з відповідей вважається правильною?

10. Вчитель/тренер К., як суб'єкт профілактики правопорушень, дотримуючись встановлених чинним законодавством форм і методів профілактики правопорушень, в процесі здійснення превентивних заходів з учнями/спортсменами вирішив запросити на зустріч з ними представника Національної поліції для проведення необхідної роз'яснювальної роботи та інформування про стан злочинності в сфері освіти і сфері спорту.

До якої галузевої служби Національної поліції буде звертатись вчитель/тренер К, та до якого виду заходів профілактики за їх класифікацією відноситься така зустріч?

11. Президент федерації України зі спортивної гімнастики звернувся до Кропивницького міського голови з проханням сприяти забезпеченню підготовки та проведенню в м. Кропивницький чемпіонату України з велосипедного спорту, який входить до програми Олімпійських ігор. На які

нормативно-правові акти буде посилатись у своєму письмовому зверненні Президент федерації України, що урегульовують спорт в Україні?

12. Член збірної команди області з настільного тенісу Р., під час поїздки потягом Кропивницький - Київ для участі в спортивних змаганнях грав із сусідом в купе в карти, вживав запропоновані йому напої та продукти сумнівного походження, в результаті чого втратив контроль над собою і заснув. Такою поведінкою, що призвела до недбалого ставлення до безпеки своєї особистості та збереження майна, а також сприяла вчиненню злочину, а саме - крадіжки незнайомими особами його документів, грошей та особистих речей.

Як, в даному випадку, називається така поведінка спортсмена Р. та ким і які індивідуальні заходи профілактичного характеру повинні були з ним проводитися?

Література

Спортивний відбір і орієнтація

Основна

1. Сергиенко Л.П. Спортивный отбор: теория и практика. Москва: Советский спорт, 2013. 1048 с.

Допоміжна

1. Воронов Ю. С. Спортивный отбор в системе управления многолетней подготовкой юных спортсменов-ориентировщиков // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка : детский тренер : журнал в журнале. 2005. № 4. С. 28-31.

2. Воропай С. М. Теорія і методика волейболу. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. 424 с.

3. Губа В. П. Теория и практика спортивного отбора и ранней ориентации в виды спорта. Москва : Советский спорт, 2008. 304 с.

4. Губа В.П. Спортивный отбор как учебная дисциплина. *Теория и практика физ. культуры*. 2008. № 2. С. 62-64.

5. Платонов В.Н. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение. Киев: Олимпийская литература, 2013. 624 с.

6. Шинкарук О. А. Отбор спортсменов и ориентация их подготовки в процессе многолетнего совершенствования (на материале олимпийских видов спорта). Киев : Олимпийская литература, 2011. 360 с.

Організаційні засади розвитку сучасного спорту

Основна

1. Імас Є.В., Борисова О.В., Матвеев С.Ф. Неолімпійський спорт: навчальний посібник. Київ: Олімпійська література, 2015. 184 с.

2. Гуськов С.И. , В.Н. Платонов, М.М. Липец, Б.Н. Юшко. Профессиональный спорт. К.: Олимпийская литература, 2000. 391 с.

3. Платонов В. Н., Булатова М. М., Бубка С. Н. Олимпийский спорт: в 2 т. К. : Олимп. лит., 2009. Т. 2. 696 с.

4. Воропай С.М. Теорія і методика волейболу. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 2011. 424 с.

5. Павленко Ю.О. Науково-методичне забезпечення підготовки спортсменів в олімпійському спорті. К.: Олімп. л-ра, 2011. 312 с.

Допоміжна

1. Платонов В. Н., Булатова М. М., Мичуда Ю. П. Олимпийский спорт. К.: Олимп. спорт, 2014. 176 с.

2. Долбишева Н. Г., Шевляк І.М. Всесвітні ігри у міжнародному спортивному русі. Дніпропетровськ: Інновація, 2015. 312 с.

3. Дрюков В.О., Містулова Т.Є. Науково-методичне та медичне забезпечення спортсменів у спорті найвищих досягнень. Київ: Наукова думка, 2004. 277 с

4. Международная хартия физического воспитания и спорта. [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_350

5. Наказ Міністерства молоді та спорту України «Про затвердження Порядку визнання видів спорту, включення їх до Реєстру визнаних видів спорту в Україні, порядок його ведення» від 27.01.2014 № 149 (редакція наказу Міністерства молоді та спорту України від 24.05.2017 № 2151) / Реєстр визнаних видів спорту в Україні / Додаток. Київ: Мінмолодьспорт України, 2014. С. 1-7.

Соціально-правові основи сучасного спорту

Основна

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996. № 30. С. 141.

2. Закон України “Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні” : від 14.09.2000 р., № 1954-III // ВВР України. 2000. № 43. С. 370.

3. Закон України “Про фізичну культуру і спорт” / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994. № 14. С. 80.

4. Наказ Міністерства молоді та спорту «Про затвердження Кваліфікаційних норм та вимог Єдиної спортивної класифікації України з олімпійських видів спорту». №1258 від 17.04.2014 р.

5. Наказ Міністерства молоді та спорту «Про затвердження Кваліфікаційних норм та вимог Єдиної спортивної класифікації України з неолімпійських видів спорту». №1305 від 24.04.2014 р.

6. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.

7. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. Харків: Право, 2009. 584 с.

8. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

9. Трудове право України. [текст] підручник / за заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472 с.

Допоміжна

1. Бахрах Д. Н. Административно-правовые основы управления физической культурой. *Физическая культура, спорт, туризм (правовое регулирование)*. Свердловск : «Мир», 1985. С. 46-65.

2. Бордюгова Г. Акти міжнародного спортивного законодавства як основа формування відповідної галузі міжнародного права. *Віче*. 2009. № 3. С. 12-14.

3. Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України» : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2009. 19 с.

4. Джафарова О. В., Іванов В. О. Спортивне право як підгалузь особливої частини адміністративного права. *Юрист України*. 2011. № 3 (16). С. 44-49.

5. Забара С. Г. Проблеми визначення поняття та предмета спортивного права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 7. С. 102-105.

6. Заярний О. А., Куц А. В. Спортивне право в Україні. Ознаки самостійної галузі. *Юридичний Вісник України*. 2011. № 50 (17-23 грудня). С. 14.

7. Костенко М. П. Законодавче та нормативно-правове забезпечення розвитку спорту вищих досягнень в Україні / М. П. Костенко, В. П. Карленко, А. В. Домашенко, Є. В. Імас та ін. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. 2003. № 1. С. 13.

8. Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні / В. П. Корж, Ю. О. Павленко, М. В. Дутчак, О. К. Артем'єв, В. П. Карленко, В. О. Дрюков. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. 2006. № 10. С. 4-12.

Методологія та організація наукових досліджень

Основна

1. Адаменко М. І. Основи наукових досліджень. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. 188 с.

2. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи: навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ. Київ : Форум, 2000. 270 с.

3. Єріна А.М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004, 212 с.

4. Різун В. В. Про стан нашої науки та вимоги до написання дисертацій. *Наукові записки Інституту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка*. 2003. № 10. С. 7-13.

5. Панішев А. В. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Житомир : ЖДТУ, 2013. 148 с.

6. Петрук В. Г. Володарський Є. Т., Мокін В. Б. Основи науково-дослідної роботи. Вінниця, 2006. 144с.

7. Стіченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ : Знання-Прес, 2005. 300с.

8. Сурмін Ю.Г. Майстерня вченого: підручник. Київ : Знання-Прес, 2006. 280с.

9. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ : Знання-Прес, 2002. 295с.

Додаткова

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с.

2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ : АБУ, 2002. 480с.

3. Довідник здобувача наукового ступеня. Київ: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2011. 70 с.

4. Єріна А.М. Організація вибіркового обстеження: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 127с.

5. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Вид. 2-е, доп. І перероб. Київ : Видавничий дім „Професіонал”, 2004. 208с.

6. Крисоватий А.І., Панасюк В.М., Гавришко В.Л. Методологія, методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Тернопіль: ТОВ „Лілея”, 2005. 150с.

7. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Київ : Кондор, 2003. 192с.

8. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посіб. Київ : Лібра, 2004. 344с.

Перетренованість і травматизм спортсменів

Основна література:

1. Макарова Г. А. Синдром перетренованості у спортсменів (обзор отечественной и зарубежной литературы). *Физиология и спортивная медицина*. 1 часть. № 3, 2014. С. 30-37.

2. Платонов В. Н. Перетренованість в спорті. *Наука в олімпійському спорті*. № 1, 2015. С. 19-34.

3. Практикум з валеології. Основи долікарської допомоги : навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів, вчителів та учнів загальноосвітніх шкіл / Укладачі Цимбал Н. М., Берегова О. Д. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. 112 с.

4. Романчук О. П. Лікарсько-педагогічний контроль в оздоровчій фізичній культурі : навч.-метод. посіб. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. 206 с.

5. Спортивная медицина. Справочник для врача и тренера. Москва : Терра-Спорт, 2003. 123 с.

6. Спортивные травмы. Основные принципы профилактики и лечения /

под ред. П. Ренстрема. Киев : Олимп. лит., 2002. 379 с.

Додаткова література:

7. Башкиров В. Ф. Возникновение и лечение травм у спортсменов. Москва : Физкультура и спорт, 1981. С. 221-229.

8. Відновлювальні засоби працездатності у фізичній культурі і спорті / Ячнюк І. О., Воробйов О. О., Романів Л. В., Ячнюк Ю. Б. та ін. : підручник. Чернівці : Книги – ХХІ, 2009. 432 с.

9. Дубровский В. И. Спортивная медицина : учеб. для студ. высш. учеб. заведений. 2-е изд., доп. Москва : Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2002. 512 с.

10. Журавлева А. И., Граевская Н. Д. Спортивная медицина и лечебная физкультура. Москва : Медицина, 1993. 432 с.

11. Маліков М. В., Сватсьєв А. В., Богдановська Н. В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Запоріжжя : ЗДУ, 2006. 227 с.

Інформаційні ресурси

Гузій О. В. Втома, перевтома і перетренованість. Гостре і хронічне фізичне перенапруження. Засоби відновлення спортивної працездатності : лекція № 4 з дисципліни „Спортивна медицина” для студентів ІІІ курсу факультету фізичної реабілітації денної форми навчання. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/10341>

Боб А. Розтяжка для кожного. URL: http://loveread.ec/read_book.php?id=71199&p=1

Трунина С. Г. Перетренированность у спортсменов - проявление, лечение, меры профилактики. *Вестник КазНМУ*, 2012. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/peretrenirovannost-u-sportsmenov-proyavlenie-lechenie-mery-profilaktiki>

Невідкладні стани в спорті. URL: <http://kaf-fis-reab.dsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/02/6.pdf>

Теоретичний огляд проблеми травматизму у спорті: загальна характеристика та класифікація. URL: <https://studfile.net/preview/3535306/page:2/>

Травматизм. Профілактика травматизму. URL: <https://horting.org.ua/node/665>

Макарова Г.А. Спортивная медицина: Учебник. Москва : Советский спорт, 2003. URL: http://Ironman.ru/docs/sport_med.pdf